

ROMANYA ÜLKE RAPORU 2018

YÖNETİCİ ÖZETİ

- Asya, Avrupa ve Ortadoğu'nun kavşak noktasında, Tuna Nehri ve Karadeniz yakınlarında yer alan Romanya, coğrafi yerleşim açısından oldukça stratejik bir konuma sahiptir. Büyük bir ekonomik potansiyeli elinde bulunduran ülke, gelişmiş sanayii ve tarım alanlarının yanı sıra zengin doğal kaynakları açısından da oldukça şanslıdır.
- 19,5 milyonluk nüfusu ve 238.391 kilometrekarelik yüzölçümü ile Avrupa'nın güney doğusunda yer alan Romanya, Bulgaristan (608 km), Macaristan (443 km), Moldova (450 km), Sırbistan (476 km) ve Ukrayna (531 km) ile sınıra sahiptir.
- Romanya ihracatının %70'inden fazlasını AB'ye gerçekleştirmektedir. Banka varlıklarının yaklaşık %82'si AB ülkelerinde yerleşik bankalara aittir. AB'de yaşanan kriz Rumen ekonomisini etkilemeye devam etmekte, yabancı firmaların Romanya'da yatırım gerçekleştirme konusunda çekimser kalmaktadırlar. Ülkenin 2017-2020 döneminde ise ortalama büyüme oranının % 3,4 civarında olması öngörülmektedir.
- Bursa ile Romanya arasındaki ticarete bakıldığında, 2017 yılında yaklaşık 271 milyon USD olan ihracatımız 2018 yılında % 16 oranında artarak 314 milyon USD olarak gerçekleşmiştir. Bursa ili ihracatında Romanya'nın payı yaklaşık % 3'tür.
- Bursa'dan Romanya'ya ihracat yapılan ilk 10 sektör şu şekildedir; Kara Taşıtları için Aksam ve Parçalar, Dizel ve Yarı Dizel Motorlar, Demir/çelikten diğer tüpler, borular, içi boş profiller, Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları, Alternatif-rotatif kıvılcım ateşlemeli, içten yanmalı motorlar, Demir/çelik çubuklar, Demir/çelikten diğer eşya, Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri genişlik 600mm. Fazla, Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar
- Romanya'da 2018 yılında %4,7 olan tüketici fiyatlarındaki yıllık ortalama enflasyon oranının 2019 yılında %3,1 olacağı tahmin edilmektedir. 2017 yılında sabit fiyatlara göre %7 oranında büyüyen GSYH'nin, 2018 yılında %5,1 oranında büyüme ve 2019 yılında ise %3,5 oranında artarak 265,3 milyar \$ olması beklenmektedir.
- Romanya'nın ihracatında Türkiye 7. sırada yer almaktadır. Romanya'nın İthalatında Türkiye 8. sırada yer almaktadır.

1) BURSA İLE ROMANYA DIŞ TİCARETİ

Bursa-Romanya Dış Ticaret Deęerleri \$

Yıl	İhracat	İthalat	Hacim
2014	272.413.408	65.545.504	337.958.912
2015	232.823.733	80.338.858	313.162.591
2016	236.934.257	91.571.790	328.506.047
2017	270.861.338	120.489.097	391.350.435
2018-9 AY	235.511.353	63.689.215	299.200.568

Kaynak; TUIK

2) TÜRKİYE İLE ROMANYA DIŞ TİCARETİ

Türkiye-Romanya Dış Ticaret Deęerleri \$

Yıllar	İhracat	İthalat	Hacim
2014	3.008.010.728	3.363.233.118	6.371.243.846
2015	2.815.506.203	2.598.908.347	5.414.414.550
2016	2.671.249.153	2.195.728.349	4.866.977.502
2017	3.139.187.673	2.480.195.988	5.619.383.661
2018-9 AY	2.900.279.738	1.835.603.345	4.735.883.084

Kaynak; TUIK

Romanya ile ikili ticaretimiz, 2014 gibi istisnai yıllar haricinde sürekli fazla vermektedir. 2014 yılında yaklaşık 355 milyon dolar olan dış ticaret açığımız, 2015 yılından bugüne sürekli fazla vermiştir. 2015 yılında yaklaşık 217 milyon dolar, 2016 yılında yaklaşık 476 milyon dolar, 2017 yılında 659 milyon dolar olan dış ticaret fazlamız 2018 yılı ilk 9 ay verilerine göre 1 milyar doların üzerinde gerçekleşmiştir. 2018 yılsonunda Romanya dış ticaret fazlamızın 1,4 milyar doların üzerinde olması beklenmektedir.

Romanya ile ikili ticaretimiz inişli çıkışlı grafikler sergilemektedir. 2015 yılında küresel ekonomik gelişmeler ve talep gerilemesi nedeniyle ihracatımız 2014 yılına kıyasla %6,6 azalarak yaklaşık 2,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılında düşüş trendi devam etmiş ihracatımız 2015 yılına kıyasla %5,1 azalarak yaklaşık 2,7 milyar dolar olmuştur. Süregelen düşüş trendi 2017 yılı itibariyle son bulmuş ve Romanya'ya olan ihracatımız 2016 yılına kıyasla %18 artarak 3,1 milyar doların üzerine çıkmıştır. 2018 yılı ilk 9 ay dış ticaret verilerine göre ihracatımız 2,9 milyar doların üzerine çıkmış olup yılsonunda 3,9 milyar doların üzerine çıkması beklenmektedir.

3) GENEL BİLGİLER

Ülkenin başkenti Bükreş, diğer önemli şehirleri ise Köstence, Yaş, Timisoara, Cluj-Napoca, Galati, Braşov ve Craiova'dır.

II. Dünya Savaşı sonrası ülke, diğer Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri gibi Sovyet egemenliği altına girerek komünist rejimi benimsemiştir. 1945 yılında Sovyetler Birliği destekli Romanya Komünist Partisi (RCP) yönetimi ele geçirmiş, 1947 yılı sonunda da Kral Michael tahttan çekilerek ülke Romanya Halk Cumhuriyeti adını almıştır.

1950'li yıllarda Moskova ile bağları zayıflasa da, Gheorghe Gheorghiu-Dej yönetimindeki RCP, Stalinist ekonomi politikalarının tamamını uygulamıştır. 1965 yılında yönetimi devralan Nikolae Çavuşesku (Ceauescu) devlet konseyi başkanı olmuş, ülkenin adı Romanya Sosyalist Cumhuriyeti olarak değişmiştir. Gizli polis teşkilatının da desteğiyle Çavuşesku olağanüstü bir kişisel güç kazanmış, özellikle 1980'li yılların sonlarına doğru ülke yönetiminin bütün kilit noktalarına Çavuşesku'nun aile üyeleri ve arkadaşları yerleştirilmiştir.

Doğu Avrupa ülkelerinde komünist rejimlerin sarsıldığı 1989 yılı sonlarında, ülkenin Timoşoara kentinde rejime karşı ilk tepkiler başlamış, bastırılan gösterilerin Bükreş'e sıçraması ile birlikte olaylar hızla gelişmiş, 25 Aralık 1989'da Nikolae Çavuşesku ile eşi idam edilmiştir.

Tüm ülkeye yayılan ayaklanmalar sonucu, Ulusal Kurtuluş Cephesi (National Salvation Front) sosyalist rejime son vermiş, 1990 yılında da serbest seçimler yapılarak ülkede çok partili demokratik sisteme geçilmiştir. Romanya, halen çok partili parlamenter sistem ve Senato ile Millet Meclisinden oluşan iki meclis ile yönetilen demokratik bir Cumhuriyettir.

1990 yılından beri, gerek dışarıya göç, gerekse artan ölüm ve azalan doğum oranları nedeniyle, Romanya'nın nüfusu sürekli azalma kaydetmiştir. 1990 yılında 23,21 milyon kişi olan ülke nüfusu, 2018 yılında 19,5 milyon kişiye kadar düşmüştür.

Ülkenin nüfusunun %89,5'i Romenlerden oluşmaktadır. Ülkede resmi olarak Macarlar (%6,6), Çingeneler (%2,5) ve Almanlar (%0,5) da dâhil olmak üzere 13 azınlık grubu mevcuttur.

Romanya halkının yaklaşık %96'sı okur-yazardır. Nüfusun ortalama yaşı 39,7 olan Romanya, Batı Avrupa ülkelerine göre daha genç bir nüfusa sahiptir. Bununla beraber, azalan doğum oranı, bu durumun değişeceğine ve gelecek 10 yılın sonuna doğru, ülkedeki yaşlı nüfusun çalışma yaşındaki nüfusa bağımlılık oranının yükseleceğine işaret etmektedir. Ülkede 14 yaş altı nüfusta azalma gözlenirken, 65 yaş üstü nüfus ise artmaktadır. Bu durumun, emeklilik, sosyal sigorta ve sağlık sistemi üzerinde bir baskı oluşturması beklenmektedir.

İşsizler, emekliler, kırsal kesimde çalışan ücretliler, düşük ücretli işlerde çalışıp büyük kentlerde yaşayan büyük aileler ile Moldova sınırındaki bölgelerde ve daha az gelişmiş olan kuzeydoğu bölgelerinde yaşayan kesimler, ülkede yoksulluktan en fazla zarar gören nüfusu oluşturmaktadır. Önümüzdeki dönemde diğer AB ülkelerine yönelik göçün tahmin edilememesi işgücü ile ilgili olarak belirsizlik yaratmaktadır.

4) DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLARIN GÖRÜNÜMÜ

Romanya'da 2017 yılında gerçekleşen doğrudan yabancı yatırım miktarı 6 milyar dolar olmuştur. 2018 yılsonunda bu rakamın 7 milyar doları aşması beklenmekte olup; 2015- 2017 döneminde toplam doğrudan yabancı yatırım miktarı 16,5 milyar doları aşmıştır. 2017 yılında toplam yabancı sermaye stoğu 98 milyar doları aşmıştır.

5) İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Romanya'da iş ilişkilerini belirleyen özel bir takım gelenekler yoktur. Batı iş dünyasının uyguladığı standartlar uygulanır. Bununla beraber, Batı Avrupalı işadamlarından farklı olarak Romenler dakikliğe çok büyük önem vermemektedir.

Romenler sıcakkanlı insanlardır. Yabancıları oldukça iyi karşılarlar. Tanışmalarda tokalaşılır ve ziyarete gidildiğinde normal nezaket kuralları uygulanır. Toplantılarda kartvizit bulundurmak ve tanışılan kişilere vermek önemlidir.

1889/2005 sayılı AB Yönetmeliği çerçevesinde çıkartılan 195/2008 sayılı Kararname uyarınca, AB ülkelerine (Romanya dahil) giriş ve çıkışlar esnasında 10.000 euroyu aşan miktardaki her türlü nakit para ve anılan kararnamenin 1.maddesi uyarınca nakit para olarak kabul edilen çek, senet vb. kıymetli evrakın Gümrük idaresine bildirilmesi gerekmekte olup, söz konusu bildirim yapılmadığı takdirde, kontrollerde tespit edilen nakit para/kıymetli evrakın değerinin 10.000 Euroyu aşan kısmının %40'ına kadar varan miktarlarda cezai müeyyidenin, ayrıca nakit para/kıymetli evraka el konulmasının söz konusu olmaktadır.

Bu çerçevede, ağır cezai müeyyidelerle karşılaşılmasında bakımından vatandaşlarımızın Romanya'ya (ve diğer AB ülkelerine) yapacakları seyahatler esnasında ve AB ülkelerinden ayrılırken yanlarında bulunduracakları nakit para ve kıymetli evrakla (başkasına devredilmesi önünde bir kısıtlama olmayan nama yazılı çekler dâhil) ilgili beyan yükümlülüklerine riayet etme konusunda azami hassasiyet göstermelerinin yararlı olacaktır.

Konu hakkındaki ayrıntılı malumata Avrupa Komisyonu'nun aşağıdaki web adresinden erişilmesi mümkün bulunmaktadır.

http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_controls/cash_controls/index_en.htm

Romanya'da resmi dil Romence'dir Romence'de Latin alfabesi kullanılır. Bunun yanı sıra, ülkede başta İngilizce olmak üzere Fransızca ve Almanca da yaygın şekilde konuşulmaktadır.

Türkiye ile Romanya arasında THY ve Romanya Havayolu şirketi TAROM uçak seferleri düzenlemektedir. Ülkeye denizyolu ile yolcu taşımacılığı pek bulunmamaktadır. Mevcut Ro-Ro taşımacılığı ise, talep yetersizliğinden dolayı fazla kullanılmamaktadır.

Ankara-Bükreş arası demiryolu seyahati 33 saat sürmektedir. Romanya içinde geceleri tren yolculuğu pek güvenli olmamakla beraber, Ankara-Bükreş hattında herhangi bir güvenlik sorunu yaşanmamaktadır. Ülkeye karayolu ile gidişte, Bulgaristan sınırında transit geçiş vizesi almak mümkündür.

Ülke içinde otomobil ile seyahat edilmesi halinde trafik kurallarına çok dikkatle uyulması gerekmektedir. Bükreş'te, büyük otellerin Otopeni Havaalanı'na otobüs hizmetleri vardır. Ayrıca havaalanında araba kiralama şirketleri de bulunmaktadır. Ayrıca Otopeni havaalanından şehir merkezine sürekli servis bulunmaktadır. Romanya'da çok iyi hizmet veren uluslararası ve yerli bir raylı sistem vardır. Günlük çalışan Wiener-Waltzer Ekspresi ile Viyana'dan Bükreş'e 20 saatte ulaşmak mümkündür.

Romanya'da çok çeşitli oteller bulunmaktadır. Otel fiyatları, 50 dolardan başlayarak 250-300 dolara kadar çıkmaktadır. Ayrıca uzun dönemli kalınacak yerler de mevcuttur. Kalacak yer bulmak için uluslararası seyahat acenteleriyle ilişki kurulabilir ya da doğrudan temasa geçilebilir.

Önde gelen otellerde faks, telex ve uluslararası telefon servisleri mevcuttur. Yatak, yemek ve diğer hizmet bedelleri yerel para ile yerel paraya çevrilebilen herhangi bir para birimiyle, seyahat çekleriyle ve kredi kartlarıyla ödenebilir. Nakit Amerikan Doları ve Euro, kolaylıkla değiştirilebilir olduğu için yaygın bir ödeme aracıdır.

İklim Avrupa'nın kıtasal özelliklerini yansıtır. Yazlar sıcak ve kışlar soğuktur. Özellikle dağlarda kar yağışı yoğunken ülkenin güney kesimleri nispeten ılıktır. En sıcak ay Temmuz (ortalama 16-30 derece), en soğuk ay ise Ocak'tır (ortalama eksi 7-1 derece). Buna karşılık en az yağış alan ay Şubat, en fazla yağış alan ay ise Haziran ayıdır.

6) TEMSİLCİLİKLERİMİZ

Bükreş Ticaret Müşavirliği

Hakkı BARUTÇU

Bükreş Ticaret Müşaviri

Adres: Turkish Embassy Office
of the Commercial Counsellor

Bd. Magheru No:24, et 4, apt.27

Sector1 Bucharest/ROMANIA

Tel: 00 40 21 / 318 39 39

Faks:00 40 21 / 318 44 99

E-posta: bukres@ekonomi.gov.tr

Köstence Ticaret Ataşeliği

Kadir YAZIHAN

Köstence Ticaret Ataşesi

Adres: Bd. Mamaia, No: 48, Parter

Constanta / ROMANYA

Tel : 00 40 341 / 147 212

Faks :00 40 341 / 146 635

E-posta: kostence@ekonomi.gov.tr

Kaynaklar; Ekonomi Bakanlığı, TUİK ve UİB